

УДК 336.71

В. М. Фурман,

д. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту та економічної безпеки,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси

Н. В. Зачосова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту,

Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, м. Черкаси

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУЧАСНИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ЯК ОДНОГО ІЗ ВИДІВ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

V. Furman,

Doctor of Economics, associate professor, Professor of Management
and Economic Security Department, Cherkasy National University of Bogdan Khmelnytsky, Cherkasy

N. Zachosova,

Ph.D., associate professor, assistant professor of finance and credit,
the Eastern University of Economics and Management, Cherkasy

THE FEATURES OF MODERN INSURANCE COMPANIES AS ONE OF THE TYPE OF FINANCIAL INSTITUTIONS ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT

Запропоновано визначення поняття управління економічною безпекою страхової компанії, під яким пропонується розуміти один із процесів менеджменту страхової компанії, що спрямований на досягнення високого рівня захисту ресурсів компанії від негативного впливу різного роду загроз шляхом реалізації широкого спектру управлінських рішень щодо використання наявних у страхової компанії фінансових можливостей та контролю ризиків, що їх супроводжують, задля гарантування інтересів компанії та її клієнтів під час надання страхових послуг. Виявлено особливості управління економічною безпекою вітчизняних страхових компаній у сучасних умовах господарювання із врахуванням специфіки їх господарської діяльності. Встановлено перелік елементів процесу управління економічною безпекою страхових компаній, конкретизовано суб'єктів управління та визначено їх основні завдання.

A definition of the management of the insurance company economic security at which proposed to understand one of the management processes of the insurance company that aims to achieve a high level of protection of resources from the negative impact of different kinds of threats by implementing a wide range of management decisions on the use of existing insurance companies and financial capacity control risks accompanying them, to guarantee the interests of the company and its customers in the provision of insurance services is offered. The features of management of domestic insurance companies economic security in the current economic conditions, taking into account the specifics of their business are specified. The list of elements of the insurance companies economic security management are established and set of management and their main task are specified.

Ключові слова: страхові компанії, економічна безпека, управління економічною безпекою, фінансова безпека, небезпеки, загрози.

Key words: insurance companies, economic security, management of economic security, financial security, danger, threat.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Економічні умови, у яких провадять свою діяльність вітчизняні страхові компанії, важко назвати стабільними та сприятливими для ведення бізнесу. Подолавши наслідки фінансової кризи

2008—2009 років, сучасні страховики опинились під впливом численних загроз, пов'язаних із політичними, воєнними, фінансовими обставинами, що мають місце нині в Україні. Бажання вижити у конкурентній боротьбі, не збанкрутувати через втрату клієнтів та знецінення власних фінансових активів по причині девальвації гривні, жага до утримання ринкових позицій, досягнення високого

рівня рентабельності та гарантування перспектив свого розвитку змусило менеджмент страхових компаній вдасться до використання механізмів забезпечення економічної безпеки страховиків. Їх наміри досягнути результативності у питанні управління економічною безпекою виявили відсутність належної теоретико-методологічної бази для організації ефективного менеджменту економічної безпеки страхових компаній на прикладному рівні. Тому проведення наукових досліджень за заявленою у даній роботі тематикою можна вважати актуальним та своєчасним. Вирішення проблеми ефективного управління економічною безпекою на рівні окремого страховика дозволить зробити внесок у вирішення важливого завдання — забезпечення високого рівня фінансової безпеки держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання, пов'язані із особливостями управління економічною безпекою страхових компаній, досліджуються сучасними науковцями з різних теоретичних позицій. Так, І.Б. Черкаський, Л.М. Ремньова, Л.Д. Лебединська розглядають проблему управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті економічної безпеки [1], Т.В. Яворська наголошує на необхідності розроблення державної системи економічної безпеки страхових підприємницьких структур в Україні [2], І.Г. Бабець пропонує сучасний підхід до інтегральної оцінки безпеки страхового ринку України [3], Г.В. Кравчук, М.В. Дубина зупинили свою увагу на розгляді теоретичних аспектів визначення та систематизації факторів впливу на фінансово-економічну безпеку розвитку страхового ринку України [4], А.О. Єпіфанов, О.М. Деркач конкретизували роль міжнародного регулювання у забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку [5], а Л.В. Нечипорук систематизувала напрями убезпечення страхового ринку України [6]. Дослідженню окремих складових економічної безпеки присвятили свої праці Матвійчук Л.О., що вивчає концептуальні аспекти фінансової безпеки страхових компаній [7] та О.Й. Жабинець, що досліджує захист інформації та інформаційну безпеку страхових компаній у площині українських реалій та досвіду США [8, 9]. Заслужують на увагу і здобутки молодих вчених у цій царині, зокрема прикметним є дослідження В.М. Кудака, у якому представлена збалансована система показників Нортон-Каплана у розробленні стратегії економічної безпеки страховика [10]. Разом із тим, комплексного дослідження, яке б давало змогу зрозуміти, який зміст варто вкладати у поняття управління економічною безпекою страхових компаній, які завдання та етапи доцільно виокремлювати у цьому процесі, аби він був результативним, у процесі аналітичної обробки наукових джерел нами знайдено не було.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Таким чином, приділяючи увагу різним аспектам та проблемам забезпечення економічної безпеки страховиків, сучасні вчені лишають поза сферою своїх наукових інтересів питання, що стосуються саме формування та реалізації механізму управління цим процесом. Тому доцільно провести дослідження особливостей менеджменту економічної безпеки страхових компаній, особливо зважаючи на велику кількість загроз, що нині супроводжують їх господарську діяльність.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є конкретизація змістового наповнення поняття управління економічною безпекою страхових компаній, визначення особливостей процесу ефективного менеджменту економічної безпеки страховиків. Реалізація поставленої мети не видається можливою без виконання ряду важливих завдань: по-перше, необхідно встановити сутність наукової категорії управління економічною безпекою страхової компанії, по-друге, визначити специфічні риси, притаманні процесу управління економічною безпекою страховиків, встановити суб'єктів управління і, по-третє, зробити припущення щодо того, як саме повинен бути організований процес управління економічною безпекою страхової компанії, аби дозволити їй мінімізувати загрози своїй діяльності та водночас максимізувати власну рентабельність.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для дослідження процесу управління економічною безпекою страхової компанії важливо усвідомити, який стан страховика можна вважати безпечним з економічної точки зору. Так, Т.В. Яворська пропонує під економічно безпечною страховою компанією розуміти страховика, що виважаєно підходить до здійснення своєї діяльності, оперативно реагує на будь-які ринкові невдачі, зовнішні та внутрішні загрози з метою їх мінімізації або уникнення. Дослідниця вважає, що формувати систему управління безпекою страхових компаній в країні мають відповідні структури влади, зокрема органи страхового нагляду, страхові компанії та їх об'єднання [11, с. 668]. З такою позицією не можна не погодитися, щоправда власні зусилля страхових компаній у процесі управління їх економічною безпекою доцільно поставити на перше місце у пропонованому переліку суб'єктів менеджменту економічної безпеки. Зусилля зовнішніх державних регуляторів також мають велике значення, зокрема, контроль стану економічної безпеки страхового ринку має здійснювати, відповідно до своїх повноважень,

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. На саморегульвні організації та об'єднання страховиків у цьому процесі доцільно покласти інформаційну та дорадчу функції, оскільки реального впливу на діяльність страхових компаній та їх економічну безпеку вони не мають, так як не володіють владою до примусу страховиків до організації системи власного захисту від різного роду небезпек і загроз.

Власники страхових компаній та менеджмент найбільш зацікавлені у формуванні ефективної системи їх економічної безпеки, а тому домінуюча роль у процесі управління економічною безпекою відводиться саме внутрішнім структурам страховика. Під управлінням економічною безпекою страхової компанії пропонуємо розуміти один із процесів менеджменту страхової компанії, що спрямований на досягнення високого рівня захисту її ресурсів від негативного впливу різного роду загроз шляхом реалізації широкого спектру управлінських рішень щодо використання наявних у страхової компанії фінансових можливостей та контролю ризиків, що їх супроводжують, задля гарантування інтересів компанії та її клієнтів під час надання страхових послуг.

Розглянемо особливості управління економічною безпекою сучасних страхових компаній в Україні. І.Б. Черкаський, А.М. Ремньова, Л.Д. Лебединська звертають увагу на дві групи ризиків, притаманних сучасним страховикам, існування яких, на їх думку, зумовлює необхідність двох напрямів ризик-менеджменту страхової компанії: 1) управління страховими ризиками, які приймає страхова компанія на страхування з метою зменшення страхових виплат у майбутньому; 2) управління ризиками господарської діяльності страхової компанії з метою мінімізації можливих втрат від непередбачених рішень [1, с. 19]. Таким чином, до процесу управління економічною безпекою страхових компаній ці напрями також варто включити, проте механізм реалізації управління економічною безпекою страхових установ, на нашу думку, повинен включати і інші елементи.

Так, до складу механізму забезпечення економічної безпеки страховиків, спираючись на пропозиції А.М. Єрмошенко, доцільно віднести наступні елементи: суб'єкт і об'єкт управління; сукупність фінансових інтересів; функції, принципи і методи управління; інструментарій управління економічною безпекою; критерії оцінки рівня економічної безпеки; техніку і технологію управління, використання яких в сукупності сприяє досягненню кінцевих цілей управління страховою організацією [12].

Етапами функціонування механізму забезпечення економічної безпеки страховиків слід вважати: вчасне виявлення та аналіз зовнішніх та

внутрішніх загроз економічній безпеці страховика; оцінку поточного стану економічної безпеки та запровадження заходів щодо його моніторингу; реалізацію запланованих заходів, спрямованих на забезпечення економічної безпеки; здійснення відповідних заходів контролю щодо забезпечення економічної безпеки [12].

Для реалізації процесу управління економічною безпекою у страхових компаніях повинні бути визначені суб'єкти такого управління. Оптимальним вирішенням цього питання може стати створення служб безпеки (або економічної безпеки) страховиків. Мета їх діяльності у рамках забезпечення безпеки страхових компаній повинна полягати у запобіганні витоку комерційної та конфіденційної інформації, виявленні і попередженні можливих посягань на законні права та інтереси страхової компанії, оцінці ефективності управління корпоративними ресурсами компанії, допомогу керівникам страховика у прийнятті управлінських рішень.

В обов'язки служб безпеки або економічної безпеки страхової компанії повинні входити такі завдання:

- захист життя і здоров'я управлінського персоналу та працівників страхової компанії;
- охорона майна, комерційної та страхової таємниці, цінностей страхової компанії;
- консультування та рекомендації з питань правомірного захисту від протиправних посягань;
- збереження цілісності корпоративних ресурсів компанії та проведення внутрішніх розслідувань.

Щодо вирішення широкого кола функціональних завдань, служба економічної безпеки страхової компанії повинна працювати в тісному контакті з маркетинговими відділами, особливо це стосується завдань вивчення конкурентів і умов конкурентної боротьби, забезпечення економічної безпеки страхової компанії у процесі взаємодії з партнерами та клієнтами.

Для гарантування стійкості в конкурентній боротьбі, служби економічної безпеки і маркетингу мають регулярно здійснювати інформаційно-аналітичну роботу, до завдань якої входять:

- інформаційне забезпечення керівництва компанії з питань економічної безпеки компанії та ефективної страхової діяльності;
- збір, обробка інформації і розробка прогнозів розвитку страхового ринку;
- вивчення конкурентів, їх намірів проти страхової компанії, засобів і методів конкурентної боротьби;
- вивчення криміногенної обстановки в регіоні діяльності страхової компанії та випадків страхового шахрайства;
- вивчення партнерів і клієнтів страхової компанії, рівня їх платоспроможності;
- виявлення намірів кримінальних структур щодо страхової компанії;

— виявлення міри обізнаності (витоку інформації) сторонніх осіб про діяльність страхової компанії;

— надання рекомендацій керівництву та менеджменту страхової компанії на основі аналізу наявних загроз і прогнозів.

При виконанні поставлених завдань у страхових компаніях у рамках управління економічною безпекою повинні відпрацьовуватися системи збору, обробки, аналізу інформації, її зберігання та використання, розроблятися класифікація ознак того, що готуються певні небажані дії проти страхової компанії, визначатися етапи їх підготовки, проводиться систематизація цих ознак і відбуватися розробка на їх основі системи прогнозів щодо дій конкурентів та інших організацій, організованих груп і просто осіб.

Співробітники охоронних і маркетингових служб страхових компаній повинні вміти збирати економічну інформацію з відкритих джерел, отримувати її від державних організацій, приватних фірм, банків, використовувати технічні засоби, знати організацію і планування інформаційної роботи, здійснювати контроль за використанням інформації, своєчасно контролювати її проходження і знищення.

Отже, процес управління економічною безпекою страхової компанії — це такі етапи, як:

- виявлення причин небезпеки;
- попередження негативного впливу різного роду загроз;
- припинення протиправних і злочинних дій, афер, шахрайства, розкрадань з метою економічного підриву діяльності страхової компанії з боку зовнішніх сил; виявлення кримінальних структур, конкурентів, шахраїв, несумлінних партнерів і внутрішніх загроз; припинення розкрадань, скоєних персоналом компанії; знаходження інформатора супротивника (вербування співробітника); звільнення від недобросовісних співробітників.

Служба економічної безпеки страхової компанії повинна розробляти і проводити заходи щодо забезпечення захисту відомостей, що становлять комерційну таємницю. У рамках управління економічною безпекою страховика повинно бути належним чином організовано захист комерційних секретів компанії, створено режим комерційної таємниці, налагоджено технічний захист інформації, а також розроблено алгоритм на випадок протидії недобросовісній конкуренції та промислового шпигунству. До завдань щодо забезпечення інформаційної безпеки страхової компанії також входять організація захисту персональних даних в страховій компанії, контроль за дотриманням організаційних, правових та технічних вимог з обробки персональних даних, роз-

робка алгоритмів і покрокових дій щодо виконання вимог законодавства, а також налагодження взаємодії з органами державного нагляду та регуляторами.

Одним з джерел витоку економічної інформації є співробітники страхової компанії. Служба безпеки (економічної безпеки) при прийомі фахівця на роботу повинна проводити його перевірку і давати санкцію відділу кадрів на прийом або відмову у прийомі на роботу розглянутого претендента.

При настанні страхового випадку, а в деяких випадках і при прийомі об'єкта на страхування, служба економічної безпеки повинна проводити певну розшукову роботу з пошуку і розкриття факту втрати застрахованого майна або при укладанні договору страхування при необхідності здійснювати перевірку благонадійності й порядності клієнта з метою запобігання шахрайству (фахівці повинні вміти розрізняти поведінкові ознаки недобросовісних страхувальників), а також знати процедури взаємин з правоохоронними органами в ході розслідувань випадків шахрайства та інших загроз, що можуть чинити негативний вплив на економічні показники страхової компанії.

Таким чином, управління економічною безпекою страхової компанії повинно враховувати норми законодавства в області корпоративної безпеки. На першому етапі менеджменту системи економічної безпеки в страхових компаніях відповідальними особами повинно здійснюватися визначення внутрішніх і зовнішніх загроз для страхового бізнесу. Доцільно до цього процесу також залучати об'єктивних зовнішніх фахівців, зокрема, для аудиту економічної безпеки страхової компанії або ж скористатись можливістю аутсорсингу задля отримання професійних послуг із забезпечення безпеки страхового бізнесу.

Важливим моментом є уточнення регламентів взаємин між підрозділами, що беруть участь в управлінні економічною безпекою, а також оцінка нормативно-правового забезпечення їх діяльності. Крім того, у рамках юридичного супроводу управління економічною безпекою необхідними складовими є організація договірної роботи з позиції безпеки, забезпечення антикорупційної (антишахрайської) експертизи цивільно-правових договорів, документального аналізу надійності контрагентів і безпеки комерційних пропозицій (Due Diligence), активне та вміле застосування технології конкурентної розвідки, раціональне управління дебіторською заборгованістю, правовими ризиками і ризиками втрати ділової репутації, вибудовування відносин з державними органами, контроль за дотриманням в компанії антикорупційного законодавства тощо.

Під час проведення дослідження нами було встановлено, що у процесі управління еконо-

мічною безпекою страхової компанії велике значення надається забезпеченню інформаційної безпеки. Проте, не останнє місце у системі економічної безпеки фінансових установ, і страхових компаній зокрема, займає кадрова безпека. Суттєво спростити процедуру управління кадровою безпекою може якісно сформована політика кадрової безпеки. Вона повинна включати в себе такі складові, як мінімізація ризиків, пов'язаних з протиправними діями з боку персоналу, перевірка персоналу при прийомі на роботу, збір та аналіз інформації про фізичну особу (наприклад, за методом SMICE), порядок аналізу резюме. Під час управління кадровою безпекою страховика дуже важливо навчитись визначати ознаки небезпеки у кандидатів на посади та розробити механізм безпечного звільнення персоналу без завдання шкоди корпоративним ресурсам та репутації компанії. Також важливо організувати захист від інсайдерських загроз таких, як змова страхувальників та страхових агентів, оформлення страховки "заднім числом" і підробка документів.

Суттєво оптимізувати процес управління економічною безпекою страхової компанії може наявність у її структурі відділу внутрішнього контролю. Можна рекомендувати побудову системи внутрішнього контролю сучасного страховика за моделлю Косо, компонентами якої є контрольне середовище, оцінка ризиків, контрольні процедури, моніторинг ризиків, інформація / комунікація, тобто процедури, які можуть стати в нагоді у процесі менеджменту економічної безпеки компанії.

Ефективне функціонування системи внутрішніх перевірок (внутрішніх розслідувань) та фінансових розслідувань дозволить вивести управління економічною безпекою страхової компанії на новий рівень ефективності. Та для цього фахівці з економічної безпеки повинні володіти методиками проведення судово-бухгалтерської експертизи (технологія форензик), вмінні забезпечити достовірність звітності компанії. Комплаєнс в страховому бізнесі також може стати одним із інструментів управління економічною безпекою.

Отже, на теоретичному рівні можна виявити чимало особливостей управління економічною безпекою сучасних страхових компаній. Їх вміле врахування у цьому процесі дозволить зробити їх сильними сторонами страховиків у процесі боротьби із негативними факторами зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Дослідження особливостей управління економічною безпекою сучасних страхових компаній як

одного із видів фінансових установ дало змогу зробити наступні висновки.

1. Під управлінням економічною безпекою страхової компанії пропонуємо розуміти один із процесів її менеджменту, що спрямований на досягнення високого рівня захисту ресурсів компанії від негативного впливу різного роду загроз шляхом реалізації широкого спектру управлінських рішень щодо використання наявних у страхової компанії фінансових можливостей та контролю ризиків, що їх супроводжують, задля гарантування інтересів компанії та її клієнтів під час надання страхових послуг.

2. Суб'єктами управління економічною безпекою страхової компанії повинні стати у першу чергу спеціалізовані підрозділи з безпеки та їх співробітники. Інші структурні підрозділи за необхідності повинні сприяти їм у вирішенні питань захисту компанії. Крім того, суб'єктами управління економічною безпекою фінансових установ в Україні повинні бути і державні регулятори, зокрема для учасників страхового ринку це Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Дорадчі та інформаційні функції в управлінні економічною безпекою страховиків можуть виконувати саморегулятивні організації страхового ринку та об'єднання страхових компаній.

3. Як і будь-яка діяльність, економічна безпека підлягає управлінню, яке має здійснюватися службами безпеки або економічної безпеки страхових компаній, у функції яких входять: управління всіма ланками страхової компанії у сфері її безпеки; виявлення фактів порушень законодавства з боку державних органів, порушення договорів і контрактів партнерами і клієнтами страхової компанії; припинення посягань на власність і майно страхової компанії, мінімізація загроз для стабільної, прибуткової роботи страхової компанії; протидія недобросовісній конкуренції; стеження і припинення вербування цінних працівників страхової компанії конкурентами; вивчення партнерів, конкурентів компанії, тощо.

Перспективи подальших досліджень у даному науковому напрямі вбачаємо у конкретизації ролі державних органів у процесі управління економічною безпекою як страхових компаній, так і усіх фінансових установ, що функціонують нині в Україні.

Література:

1. Черкаський І.Б. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті економічної безпеки / І.Б. Черкаський, Л.М. Ремньова, Л.Д. Лебединська // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка. — 2013. — Вип. 4. — С. 16—23.

2. Яворська Т.В. Розроблення державної системи економічної безпеки страхових підприємницьких структур в Україні / Т.В. Яворська // Бізнес Інформ. — 2013. — № 3. — С. 30—35.

3. Бабець І.Г. Інтегральна оцінка безпеки страхового ринку України / І.Г. Бабець, О.Й. Жабинець // Бізнес Інформ. — 2015. — № 2. — С. 223—228.

4. Кравчук Г.В. Теоретичні аспекти визначення та систематизації факторів впливу на фінансово-економічну безпеку розвитку страхового ринку України / Г.В. Кравчук, М.В. Дубина // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана" — 2012. — Спец. вип.: Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації. — С. 183—192.

5. Єпіфанов А.О., Деркач О.М. Роль міжнародного регулювання у забезпеченні фінансової безпеки страхового ринку / А.О. Єпіфанов, О.М. Деркач // Вісник ЖДТУ. — 2011. — № 4 (58). С. 337—339.

6. Нечипорук Л.В. Напрями забезпечення страхового ринку України / Л.В. Нечипорук // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. 2011. № 1 (4): зб. наук. пр. / Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. — Х.: Право, 2011. — С. 65—76.

7. Матвійчук Л.О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки страхових компаній / Л.О. Матвійчук // Вісник Одеського національного університету. Економіка. — 2013. — Т. 18, Вип. 2 (1). — С. 30—32.

8. Жабинець О.Й. Захист інформації та інформаційна безпека страхових компаній / О.Й. Жабинець // Економічний часопис — XXI. — 2014. — № 7—8 (2). — С. 32—35.

9. Жабинець О.Й. Політика інформаційної безпеки страхових компаній: українські реалії та досвід США / О.Й. Жабинець // Проблеми економіки. — 2014. — № 4. — С.23—27.

10. Кудак В.М. Збалансована система показників Нортон-Каплана у розробленні стратегії економічної безпеки страховика / В.М. Кудак // Вчені записки університету "КРОК". Серія: Економіка. — 2013. — Вип. 34. — С. 268—276.

11. Яворська Т.В. Концептуальні положення гарантування безпеки страхових компаній в Україні / Т.В. Яворська // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2015. — Вип. 4. — С. 668—673.

12. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К., 2006. — 203 с.

References:

1. Cherkas'kyj I. B. Remn'ova, L. M. and Lebedyns'ka, L. D. (2013), "Risk management of insurance companies in the context of economic security", *Naukovyj visnyk Chernihivs'koho derzhavnoho instytutu ekonomiky i upravlinnia. Serii 1 : Ekonomika*, vol. 4, pp. 16—23.

2. Yavors'ka, T. V. (2013), "The development of the state system of economic security of insurance business in Ukraine", *Biznes Inform*, vol. 3, pp. 30—35.

3. Babets', I. H. and Zhabynets', (2015), O. J. "The integrated safety assessment of Ukraine's insurance market", *Biznes Inform*, vol. 2, pp. 223—228.

4. Kravchuk, H. V. and Dubyna, M. V. (2012), "Theoretical aspects of determination and systematization of factors influencing the economic and financial security of the insurance market of Ukraine", *Formuvannya rynkovoi ekonomiky : zb. nauk. prats' [Spec. Vol.: The insurance market in Ukraine in terms of financial globalization]*, *Kyivs'kyj nats. ekon. un-t im. V. Het'mana*, Kyiv, Ukraine pp. 183—192.

5. Yepifanov, A.O., and Derkach, O.M. (2011), "The role of international regulation in ensuring the financial security of the insurance market", *Visnyk ZhDTU*, vol. 4 (58), pp. 337—339.

6. Nechyporuk, L. V. (2011), "Areas of securing Ukraine's insurance market", *Visnyk Natsional'noi iurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. Serii: Ekonomichna teoriia ta pravo*, vol. 1 (4), pp. 65—76.

7. Matvijchuk, L. O. (2013), "Conceptual aspects of financial security of insurance companies", *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Ekonomika*, vol. 18, no. 2 (1), pp. 30—32.

8. Zhabynets', O. J. (2014), "Data protection and information security insurance companies", *Ekonomichnyj chasopys-XXI*, vol. 7—8 (2), pp. 32—35.

9. Zhabynets', O. J. (2014), "Information security policy of insurance companies: the Ukrainian reality and experience of the USA", *Problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 23—27.

10. Kudak, V. M. (2013), "Balanced Scorecard Kaplan-Norton strategy in developing the economic security of the insurer", *Vcheni zapysky universytetu "KROK". Serii : Ekonomika*, vol. 34, pp. 268—276.

11. Yavors'ka, T.V. (2015), "Conceptual security provisions of insurance companies in Ukraine", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 668—673.

12. Yermoshenko, A. M. (2006), "Mechanism to ensure the financial security of insurance organizations", *Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Kyivs'kyj natsional'nyj torhovel'no-ekonomichnyj un-t*, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2014 р.